

Axelssönernas släktskap med Bonde- ätten

Sammandrag: En utredning av Axelssönernas släktsskap med Bondesläkte, ursprungligen publicerad i Personhistorisk tidskrift årgång 1 (1898/99) , s 21-23.

Författare: Karl Henrik Karlsson

Redaktör: Anders Ryberg

SGS dokumentnummer: SGS1B0-A

SGS publikation och nr: Genealogiska Nätbiblioteket, 2005: 3

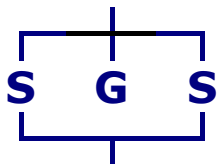
ISSN: 1653-1337

SGS utgivningsdatum: 2005-05-28

Nyckelord: Frälse, 1300-tal, 1400-tal

© Svenska Genealogiska Samfundet, Vadstena, 2005. Delar av artikeln får citeras eller kopieras om källan anges.

Källangivelse: Karl-Henrik Karlsson, *Axelssönernas släktskap med Bonde-ätten*, Genealogiska Nätbiblioteket, 2005: y, SGS Nätpublikationer, Svenska Genealogiska Samfundet, Vadstena, SGS1B0-A, <http://www.sgsf.org>

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Axelssönernas släktskap med Bonde-ätten	3
Bilaga A Släkttavla	6
Bilaga B Kompletteringar och ändringar	7
Källförteckning	8
Person- och ortsregister	8
Bilaga C Original i skannad form	9

Axelssönernas släktskap med Bonde-ätten

Karl-Henrik Karlsson

I *Nordisk Familjebok* under artikeln *Axelssönerna* skrifer R[udolf] T[engberg], att *Axel Pedersson* till Härlöf var tvänne gånger gift med svenska fröknar och dessa släktskapsförhållanden bidrogo till att flere af hans söner trädde i nära förbindelse med den svenska aristokratien, hvarigenom de kommo att spela en stor rol i Sveriges historia under Karl Knutssons och Sten Sture den äldres tid. — Enligt de handlingar och slägttaflor, som voro kända, då dessa ord nedskrefvos, kunde dock Axelssönerna ej räkna närmare släktskap med någon medlem af den svenska högadeln förutom den illa beryktade *Magnus Gren* och hans son *Ivar Gren*. I Vatikanska Arkivet har jag emellertid anträffat en den 5 Oktober 1465 daterad Supplik,¹ hvori tillstånd till äktenskap mellan riddaren *Ivar Axelsson* från Lunds stift och *Magdalena Karlsdotter* begäres, oaktadt de voro befryndade med hvarandra i tredje led. Arten af denna släktskap belyses vidare genom en af påfven *Bonifacius IX* den 13 December 1390 utfärdad bulla,² hvori han gifver tillåtelse till äktenskap mellan riddaren *Ivar Niclisson* från Strengnäs stift och jungfru *Margareta Thordsdotter* från Upsala stift, ehuru hon i tredje och fjärde led var beslägtad med *Ivars* aflidna fästmö *Birgitta Magnusdotter*. Denne *Ivar Niclisson* är tydligen de yngre Axelssönernas från flere andra handlingar bekante morfader, lagmannen i Östergötland af den släkt, som i senare tid oriktigt erhållit namnet *Röde*. Hans hustru, som ej förut varit känd, *Magareta Thordsdotter* måste åter varit dotter till riddaren *Thord Bonde Röriksson* och faster till konung *Karl Knutsson*. — De yngre Axelssönernas (*Erik, Ivar, Filip* och *Laurens*) moder *Ingeborg Ivarsdotter* var således kusin till konung *Karl Knutsson*, marsken *Thord Bonde*, riddaren unge *Bo Djure* och *Birgitta Karlsdotter* g. m. riddaren *Nils Sture*, samt de sjelfva syslingar, d. v. s. släkt i tredje led med *Karl Knutssons* barn och *Svante Sture*.

Helt säkert har denna *Axelssönernas* frändskap med den äldre grenen af *Bonde-ätten* och med densamma befryndade slägter öfvat mycket inflytande på deras ståndpunkt under unionsstriderna och R. T—s förut

¹ Suppl. Paulus II. An. I. lib. 2. fol. 182.

² Reg. Later. 17. fol. 145. v.

citerade omdöme är således, hvad de yngre Axelssönerna angår, öfverensstämmande med verkliga förhållandet.

Till närmare belysning må här meddelas en kortare slägtafla äfvensom aftryck af ofvan anförda handlingar.

[För släkttavla, se bilaga A.]

Rom den 13 December 1390.

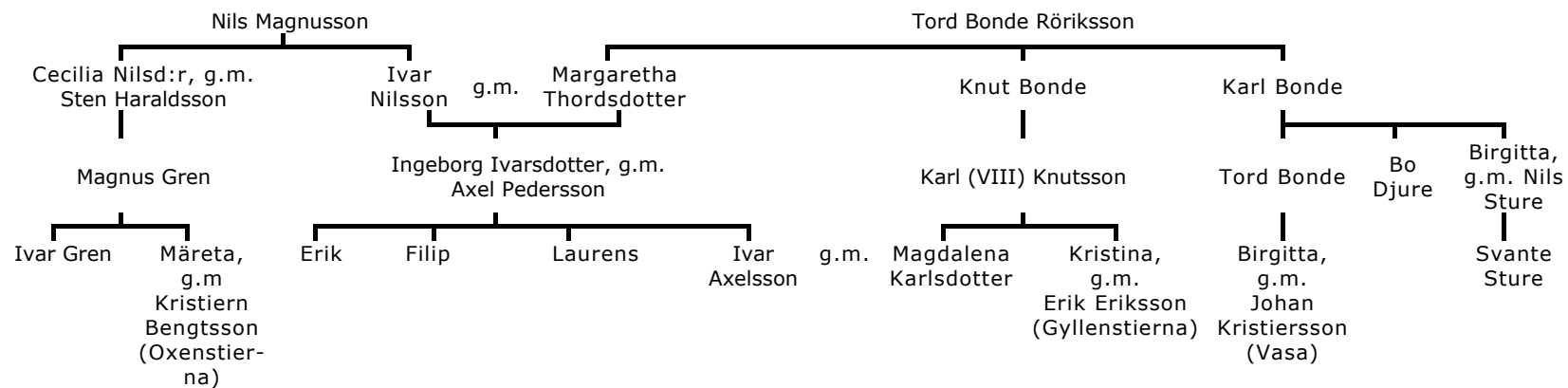
Bonifacius etc.: a venerabili fratri episcopo Strenginensi salulem etc. a. Oblate nobis pro parte dilecti filij nobilis viri Ywari Niclisson militis et dilecte in Christo filie nobilis mulieris Margarete Tordonis domicelle, Strenginensis et Vpsalensis diocesum petitionis series continebat, quod ipsi Ywarus et Margareta, communi ipsorum consanguineorum et amicorum interueniente tractatu, desiderant inuicem matrimonialiter copulari, sed quia quondam Brigitta Magni domicella, que eidem Margarete tercio et quarto consanguinitatis gradibus erat coniuncta, sponsalia cum eodem Ywaro contraxerat per uerba legitime de presenti et, matrimonio inter eos non consumato, eadem Brigitta extitit uita functa, dicti Yuaius et Margareta obslante impedimento publice honestatis iusticie (!) huiusmodi eorum desiderium adimplere nequeunt, dispensatione super hoc apostolica non obtenta, quare pro parte ipsorum Ywari et Margarete nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc eis de oportune dispensacionis gratia prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ex certis causis nobis expositis eorundem Ywari et Margarethe supplicationibus inclinati fraternitati tue, de qua in hijs et alijs specialem in Domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus, si est ita, dictaque Margareta propter hoc rapta non fuerit, cum eisdem Ywaro et Margareta, ut, impedimento huiusmodi non obstante, matrimonium insimul libere contrahere et in eo, postquam contractum fuerit, licite remanere ualeant, apostolica auctoritate dispenses prolem ex huiusmodi matrimonio suscipiendam legitimam nunciando. Datum Rome apud Sanctum Petrum idus Decembris anno secundo.

Rom den 5 Oktober 1465,

Beatissime pater! Exponitur S. V. pro parte deuotorum uestrorum Iuari Absolonis militis Lundensis diocesis et Magdalene filie Karoli, quod ipsi ex certis et rationabilibus causis desiderant inuicem matrimonialiter copulari, sed quia tercio gradu consanguinitatis sunt coniuncti, eorum desiderium adimplere non possunt, dispensatione apostolica desuper non obtenta, quare supplicatur humiliter eidem S. V. pro parte dictorum exponentium, quod, impedimento consanguinitatis huiusmodi non obstante, matrimonium inter eos libere contrahere et in eo, postquam contractum fuerit, licite remanere possint et ualeant, cura eis

digaemini misericorditer dispensare prolem suscipiendam exinde legitimam decementes de gratia speciali, non obstantibus quibuscunque, cum clausulis opportunis. Concessum, ut petitur, in presentia domini nostri pape Pe. Tirasonensis. Datum Rome apud Sanctura Petrum Tercio nonas Octobris anno secundo.

Bilaga A Släkttavla

Bilaga B Kompletteringar och ändringar

Artikeln har vid SGS publicering försetts med ett personregister.

Källförteckning

Artikeln saknade vid publiceringen källförteckning.

Person- och ortsregister

Axel Pedersson	3	Ingeborg Ivarsdotter	3
Axelssönema.....	4	Ivar Axelsson.....	3
Axelssönerna	3	Ivar Niclissson.....	3
Birgitta Karlsdotter	3	Karl Knutsson	3
Birgitta Magnusdotter.....	3	Laurens Axelsson	3
Bonde		Magareta Thordsdotter	3
Thord Rörksson	3	Magdalena Karlsdotter	3
Bonde-ätten	3	Margareta Thordsdotter	3
Bonifacius IX	3	Röde	
Djure		Ivar Niclissson	3
Bo.....	3	Strängnäs.....	3
Erik Axelsson.....	3	Sture	
Filip Axelsson	3	Nils.....	3
Gren		Sten.....	3
Ivar.....	3	Svante.....	3
Magnus	3		

Bilaga C Originalartikel i skannad form

På följande tre sidor återges artikeln så som den publicerades i Personhistorisk tidskrift årgång 1 (1898/1899) s. 21 – 23.

Axelssönernas släktskap med Bonde-ätten.

Af K. H. Karlsson.

I *Nordisk Familjebok* under artikeln *Axelssönerna* skrifer R[udolf] T[engberg], att *Axel Pedersson* till Härlöf var tvänne gånger gift med svenska fröknar och dessa släktskapsförhållanden bidrogo till att flere af hans söner trädde i nära förbindelse med den svenska aristokratien, hvarigenom de kommo att spela en stor rol i Sveriges historia under Karl Knutssons och Sten Sture den äldres tid. — Enligt de handlingar och slägttaflor, som voro kända, då dessa ord nedskrefvos, kunde dock Axelssönerna ej räkna närmare släktskap med någon medlem af den svenska högadeln förutom den illa beryktade *Magnus Gren* och hans son *Ivar Gren*. I Vatikanska Arkivet har jag emellertid anträffat en den 5 Oktober 1465 daterad Supplik,¹ hvori tillstånd till äktenskap mellan riddaren *Ivar Axelsson* från Lunds stift och *Magdalena Karlsdotter* begäres, oaktadt de voro befryndade med hvarandra i tredje led. Arten af denna släktskap belyses vidare genom en af påfven *Bonifacius IX* den 13 December 1390 utfärdad bulla,² hvori han gifver tillåtelse till äktenskap mellan riddaren *Ivar Niclisson* från Strengnäs stift och jungfru *Margareta Thordsdotter* från Upsala stift, ehuru hon i tredje och fjärde led var beslätad med *Ivars* afidna fästmö *Birgitta Magnusdotter*. Denne *Ivar Niclisson* är tydligen de yngre Axelssönernas från flere andra handlingar bekante morfader, lagmannen i Östergötland af den släkt, som i senare tid oriktigt erhållit namnet *Röde*. Hans hustru, som ej förut varit känd, *Magareta Thordsdotter* måste åter varit dotter till riddaren *Thord Bonde Röriksson* och faster till konung *Karl Knutsson*. — De yngre *Axelssönernas* (*Erik, Ivar, Filip* och *Laurens*) moder *Ingeborg Ivarsdotter* var således kusin till konung

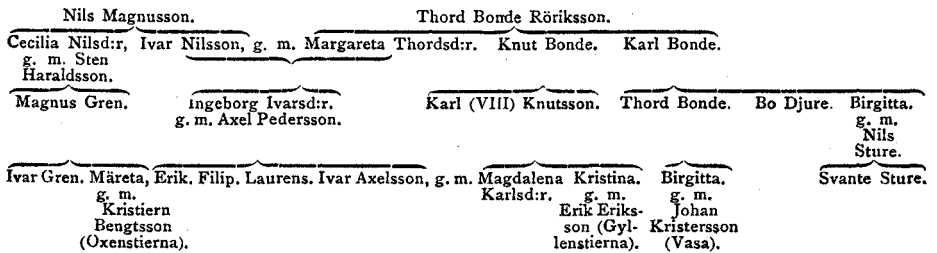
¹ Suppl. Paulus II. An. 1. lib. 2. fol. 182.

² Reg. Later. 17. fol. 145. v.

Karl Knutsson, marsken *Thord Bonde*, riddaren unge *Bo Djure* och *Birgitta Karlsdotter* g. m. riddaren *Nils Sture*, samt de sjelfva sysslingar, d. v. s. slägt i tredje led med Karl Knutssons barn och *Svante Sture*.

Helt säkert har denna *Axelssönernas* frändskap med den äldre grenen af *Bonde-ätten* och med densamma befryndade slägter öfvat mycket inflytande på deras ståndpunkt under unionsstriderna och R. T—s förut citerade omdöme är således, hvad de yngre *Axelssönerna* angår, öfverensstämmande med verkliga förhållandet.

Till närmare belysning må här meddelas en kortare slägttafla äfvensom aftryck af ofvan anförda handlingar.

Rom den 13 December 1390.

Bonifacius etc:a venerabili fratri episcopo Strenginensi salutem etc:a. Oblate nobis pro parte dilecti filij nobilis viri Ywari Niclisson militis et dilecte in Christo filie nobilis mulieris Margarete Tordonis domicelle, Strenginensis et Vpsalensis diocesum petitionis series continebat, quod ipsi Ywarus et Margareta, communi ipsorum consanguineorum et amicorum interueniente tractatu, desiderant inuicem matrimonialiter copulari, sed quia quondam Birgitta Magni domicella, que eidem Margarete tercio et quarto consanguinitatis gradibus erat coniuncta, sponsalia cum eodem Ywaro contraxerat per uerba legitime de presenti et, matrimonio inter eos non consumato, eadem Birgitta extitit uita functa, dicti Ywarus et Margareta obstante impedimento publice honestatis iusticie (!) huiusmodi eorum desiderium adimplere nequeunt, dispensatione super hoc apostolica non obtenta, quare pro parte ipsorum Ywari et Margarete nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc eis de oportune dispensacionis gratia providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ex certis causis nobis expositis eorundem Ywari et Margarethe supplicationibus inclinati fraternitati tue, de qua in hijs et alijs specialem in Domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus, si est ita, dictaque Margareta propter hoc rapta non fuerit, cum eisdem Ywaro et Margareta, ut, impedimento huiusmodi non obstante, matrimonium insimul libere contrahere et in eo, postquam contractum fuerit, licite remanere ualeant, apostolica auctoritate dispenses prolem ex huiusmodi matrimonio suscipiendam legitimam nunciando. Datum Rome apud Sanctum Petrum idus Decembris anno secundo.

Rom den 5 Oktober 1465.

Beatissime pater! Exponitur S. V. pro parte deuotorum vestrorum Iuari Absolonis militis Lundensis diocesis et Magdalene filie Karoli, quod ipsi ex certis et rationabilibus causis desiderant inuicem matrimonialiter copulari, sed quia tercio gradu consanguinitatis sunt coniuncti, eorum desiderium adimplere non possunt, dispensatione apostolica desuper non obtenta, quare supplicatur humiliter eidem S. V. pro parte dictorum exponentium, quod, impedimento consanguinitatis huiusmodi non obstante, matrimonium inter eos libere contrarere et in eo, postquam contractum fuerit, licite remanere possint et valeant, cum eis dignemini misericorditer dispensare prolem suscipiendam exinde legitimam decernentes de gratia speciali, non obstantibus quibuscunque, cum clausulis opportunis. Concessum, ut petitur, in presentia domini nostri pape Pe. Tirasonensis. Datum Rome apud Sanctum Petrum Tercio nonas Octobris anno secundo.